

Ciències del Treball

a la Universitat Rovira i Virgili

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'ensenyament de Ciències del Treball de la URV s'ha dut a terme en el programa d'avaluació de 2004. El Comitè d'Avaluació Interna de la Universitat, format per quatre professors, una estudiant i dos membres del PAS, lliura el document d'avaluació interna el juny de 2006, mentre que el Comitè d'Avaluació Externa, constituït per dos professors universitaris externs, una tècnica de la Diputació de Barcelona, i una experta en avaluació, finalitza el seu informe el gener de 2007.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha realitzat de manera satisfactòria. L'informe d'avaluació elaborat pel comitè intern de la universitat constitueix un diagnòstic acurat per a la millora de l'ensenyament i la seva adaptació a l'EEES. A més, l'avaluació externa destaca l'àmplia difusió que s'ha fet de l'informe, ja que fins i tot se n'ha fet una versió resumida, perquè arribés a tots els membres de l'ensenyament.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Les dades sobre les titulacions de Catalunya durant els cursos 2001-2005 deixen clar l'interès de les universitats públiques catalanes per aquests estudis. A l'inici del període eren quatre les universitats que oferien els estudis (UB, UAB, UPF i URV) i en els cursos següents es van anar afegint la UdG (2002-2003) i la UdL (2003-2004). En canvi, pel que fa a l'interès dels estudiants, sobretot en aquelles universitats amb més tradició, sembla que ha anat disminuint al llarg dels anys.

Com es pot observar a la taula 1, la matrícula d'estudiants de nou ingrés al curs 2001-2002 és pràcticament la mateixa que la del curs 2004-2005, tot i que l'oferta de places augmenta en un 64,5% al incorporar-se, sobretot, l'oferta de la UdG i la UdL.

Taula 1. Evolució dels estudis de Ciències del Treball a les universitats públiques catalanes

	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Oferta de places	240	320	370	395
Estudiants de nou ingrés	275	334	342	288
Matriculats totals	275	548	708	745

Font: Comissionat per a Universitats i Recerca, Generalitat de Catalunya.

La URV posa en marxa l'ensenyament en Ciències del Treball durant el curs 2001-2002 amb 58 estudiants de nou ingrés. La matrícula de nous estudiants es manté constant en els dos anys següents fins que, igual que a les altres universitats, experimenta una disminució progressiva a partir del curs 2004-2005.

La titulació està orientada a l'estudi de les relacions laborals des de múltiples perspectives (recursos humans, mercat de treball, inserció d'immigrants i d'altres col·lectius, seguretat laboral i medi ambient en els centres de treball) i segons es manifesta a l'avaluació té un indiscutible potencial en una zona, com la de Tarragona, amb un ampli teixit empresarial i productiu.

El fet que a Tarragona, igual que en la resta de Catalunya, hi hagués una demanda per part del col·lectiu de diplomats (sobretot de Graduats Socials i en Relacions Laborals) que ja estaven treballant pot explicar l'elevada xifra de diplomats que es van matricular als inicis d'aquest ensenyament. Conseqüentment, la davallada de matrícula en els darrers dos anys (25 matriculats al curs 2005-2006 segons dades de l'autoinforme), fruit de l'esgotament d'aquesta borsa era previsible.

Dit això, l'avaluació posa de manifest, des d'un punt de vista estratègic, la necessitat de reconsiderar quines necessitats de formació responen aquests estudis i a quin tipus d'estudiants ha de dirigir-se.

<i>Taula 2. Evolució dels estudis de Ciències del Treball a la URV</i>				
	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Oferta de places	60	60	60	60
Estudiants de nou ingrés	58	58	57	35
Matriculats	58	105	132	112
Font: Comissionat per a Universitats i Recerca, Generalitat de Catalunya.				

L'anàlisi de la situació de l'ensenyament dins la URV mostra, (taula 3) una situació de debilitat que ve donada principalment per la manca de posició consolidada de l'ensenyament dins la pròpia universitat.

<i>Taula 3. Dades generals de la Universitat Rovira i Virgili. Curs 2004-2005</i>	
	Ciències del Treball, URV
Estudiants totals a l'ensenyament	112
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	745
Estudiants totals matriculats a la universitat	11.435
Estudiants de titulacions de només 2n cicle a la universitat	569
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la universitat	0,98%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de titulacions de només 2n cicle	19,68%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	15,03%
Font: Comissionat per a Universitats i Recerca, Generalitat de Catalunya.	

CAPACITAT DEL SISTEMA

La capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, i la planificació i gestió de la qualitat.

Estudiants

En aquest apartat es valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament.

Resultats de l'avaluació

En termes generals, es valora com a adequat el perfil dels estudiants que accedeixen a la titulació. En els dos primers anys els estudiants eren majoritàriament Diplomats en Graduat Social, funcionaris i amb una mitjana d'edat bastant elevada. Mentre que actualment la situació ha canviat i la majoria dels estudiants accedeixen a aquests estudis o bé des de la diplomatura en Relacions Laborals o de la de Treball Social, són més joves i també compaginen estudis i treball.

L'avaluació indica que es tracta d'estudiants amb una bona motivació i que tot i que la gran majoria d'ells compaginen els seus estudis amb una feina a temps complert manifesten tenir una elevada disponibilitat per seguir l'ensenyament.

Professorat

Aquest apartat analitza si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i característiques de la titulació.

Resultats de l'avaluació

Tant l'avaluació interna com l'externa coincideixen a valorar com a adequat el perfil i volum del professorat de la titulació.

Un total de 22 professors imparteixen docència en la titulació dels quals quasi el 70% tenen dedicació a temps complert. Pel que fa a la distribució en categories, un 36% han consolidat la categoria funcionària de catedràtic o professor titular d'universitat. La resta es distribueix majoritària entre associats i titulars d'escola.

Tot i aquesta bona valoració, l'avaluació externa considera que s'hauria d'augmentar el percentatge de doctors, que actualment està al 50%, sobretot tenint en compte que estan assumint una elevada proporció de docència.

L'avaluació externa destaca la bona disposició del professorat implicat en l'ensenyament en preparar-se per al canvi en els mètodes d'ensenyament-aprenentatge que s'estan potenciant a la URV. A tot això, també ajuda la bona ràtio professor/estudiant, que se situa en 19 estudiants.

Infraestructura

L'aulari, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions.

Resultats de l'avaluació

Les infraestructures que disposa la titulació són adequades a les característiques de la titulació. Tot i que la facultat de Ciències Jurídiques té menys de 10 anys, i en general, ben equipada, s'observen alguns punts de millora com la manca d'espais multifuncionals, o de sales d'estudis i de reunió pel professorat i el PAS.

La resta d'instal·lacions es valoren positivament sobretot la Biblioteca de la facultat, amb bons espais i equipaments, recursos bibliogràfics i electrònics.

Pel que fa la seguretat de les instal·lacions es disposa de plans d'evacuació.

Relacions externes

En aquest apartat es valora la quantitat i qualitat de relacions externes de la titulació amb altres universitats, l'administració, empreses i institucions.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació externa considera aquesta dimensió de manera no gaire favorable, a causa principalment de la poca o nul·la mobilitat d'estudiants i professorat. El fet que l'estudiant compagini una feina amb l'estudi i l'alta càrrega docent del professorat poden ser-ne les causes principals.

Tampoc es donen convenis de col·laboració institucional, més enllà dels relacionats amb les pràctiques externes.

Davant la insuficiència en el nombre d'intercanvis, les propostes van encaminades a millorar la informació sobre els programes d'intercanvi.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments o la presència de sistemes d'informació i retiment de comptes.

Resultats de l'avaluació

La Facultat de Ciències Jurídiques compta amb un pla estratègic de centre però cap específic per titulacions. L'avaluació palesa l'esforç que està duent a terme la titulació per dotar-la de diversos mecanismes de

planificació de la titulació i de gestió de la qualitat, amb bons resultats. Tot i així l'avaluació senyala certes millores com la coordinació de la docència entre el centre i els departaments i la redefinició de la figura del responsable de l'ensenyament de manera que pogués coordinar de manera efectiva la docència de la titulació i realitzar tasques d'orientació dels estudiants en l'elecció d'assignatures optatives d'acord amb el perfil professional determinat.

En general s'observa que no existeixen mecanismes estructurats per conèixer la satisfacció dels diferents col·lectius, a part de les enquestes als estudiants sobre l'actuació docent.

Propostes de millora

Caldria realitzar una captació d'estudiants més activa entre els col·lectius d'estudiants potencialment interessats en els perfils professionals que s'explicitin per part de la titulació.

Tot i la qualitat en general de les infraestructures avaluades, l'avaluació fa una sèrie de recomanacions per millorar-les, sobretot augmentar el número de sales més polivalents que puguin dedicar-se tant al seguiment de classes teòriques com per treballs pràctics en grup.

Cal reforçar les relacions externes, tant pel que fa als intercanvis a l'estranger, com en la col·laboració de forma més activa en les institucions i organitzacions de l'entorn.

En l'àmbit de la planificació i la gestió de la qualitat, els canvis legislatius (LOU, LUC) i la imminent concreció de la Declaració de Bolonya en el futur grau europeu obligaran la titulació a replantejar-se algunes de les actuacions estratègiques a dur a terme. Les principals recomanacions van encaminades a potenciar els mecanismes per conèixer l'opinió i la satisfacció dels estudiants, el professorat i el personal d'administració i serveis sobre el desenvolupament de la titulació, amb la redefinició de les tasques del responsable de l'ensenyament per potenciar el treball col·lectiu del professorat i aconseguir una millora en la coordinació docent.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té per objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació externa considera adequat el perfil de formació, tot i la manca de la seva definició explícita.

Per a l'elaboració del programa de formació es va fer una anàlisi comparativa dels diferents plans d'estudi de les universitats catalanes i algunes espanyoles.

Es valoren positivament les possibilitats de configurar, a través del nou títol de grau, perfils professionals de gran interès, tenint en compte el teixit productiu i social de la zona d'influència de la titulació. Tanmateix, a curt termini per poder definir aquests perfils professionals es recomana la participació d'institucions i agents econòmics i socials del territori.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, la definició dels programes i la seva difusió.

Resultats de l'avaluació

La llicenciatura en Ciències del Treball és una carrera de segon cicle de 120 crèdits que s'estructura en dos cursos. Cada curs es divideix en dos períodes quadrimestrals.

Taula 4. El programa de formació de Ciències del Treball a la URV

Publicació al BOE	4/03/2002
Anys de durada	2
Pla d'estudis	
Crèdits troncats i obligatoris	84
Teoria	60
Pràctica	24
Crèdits optatius (b)	24
Crèdits de lliure elecció	12
Total	120
Grau mínim de practicitat obligatòria	28,57%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	10
Oferta de crèdits optatius propis (a)	48
Relació d'optativitat (a/b)	2
Projecte final de carrera / Pràcticum	No/No
Pràctiques en empreses	No
Font: Centre avaluat	

L'avaluació considera adequat el pla d'estudis al perfil de formació i als objectius formatius de la titulació, tot i que assenyalava que en algunes matèries es donen duplicació de continguts i que les matèries optatives no identifiquen de forma suficient itineraris d'especialització.

La relació d'optativitat es situa en 2, que és el màxim que es pot oferir segons un acord de la Junta de Govern de la URV. Segons el parer dels estudiants, hi ha poca optativitat i pocs crèdits extracurriculars, i aquests són dispars amb els continguts formatius de la titulació. Tanmateix, els estudiants no tenen clar si l'increment de l'optativitat hauria d'anar dirigit a completar l'àmbit de dret o a l'àmbit dels recursos humans.

No hi ha cap mecanisme articulat que permeti als estudiants fer pràctiques professionals en el marc de convenis amb institucions.

Pel que fa a la definició dels elements estructurals dels programes de les assignatures, aquest presenten una homogeneïtzació ja que el centre determina, a través d'un protocol informàtic, quin són els apartats a incloure. La difusió dels programes es fa mitjançant les copisteries del centre i per web.

Propostes de millora

En el procés de creació del nou títol de grau caldria identificar els nous perfils de la titulació amb orientació a cobrir les necessitats laborals de l'entorn, amb la participació dels agents econòmics i socials de la zona.

Una major explicitació de l'oferta de formació i, en especial, de les competències i habilitats dels graduats dirigida a les institucions i empreses.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i d'estudiants, la mida dels grups, i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

Com a elements més positius, l'avaluació externa destaca l'adequació dels horaris a la franja de tarda, tenint en compte que la majoria dels estudiants comptabilitzen estudis i feina.

La titulació no ofereix la possibilitat de realitzar pràctiques en empreses o institucions, i tant l'avaluació interna com l'externa coincideixen que aquest ha de ser un objectiu de millora a l'hora de dissenyar el nou títol de grau. Com ja s'ha dit, la gran majoria del estudiants actuals estan treballant, per això segons el que desprèn de l'avaluació seria interessant que la titulació pogués oferir als estudiants una experiència d'aprenentatge en l'entorn laboral i professional d'aquests estudis per afavorir la inserció en aquest àmbit d'especialització.

Pel que fa a la mida dels grups, s'observa a la taula 5, que aquests són reduïts sobretot pel que fa als grups de pràctica, cosa que pot afavorir una tutoria més directa per part del professorat.

Taula 5. Distribució dels estudiants en la titulació de Ciències del Treball a la URV. Curs 2004-2005

Mitjana d'estudiants per grup	
Teoria	45
Pràctica	34
Font: Centre avaluat	

I, per últim, recollint l'opinió dels estudiants i professors, consideren el calendari adequat tot i que s'hauria d'intentar ajustar millor el d'exàmens per tal d'evitar que s'hagi de fer dos exàmens el mateix dia. Els estudiants també manifesten que algunes vegades no poden matricular les assignatures optatives que voldrien ja que l'horari coincideix amb alguna assignatura obligatòria.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació externa valora molt positivament el desenvolupament de la docència tenint en compte la progressiva implantació de noves metodologies docents i al progressiu ús de les noves tecnologies aplicades a la docència.

La titulació està implementat amb èxit l'eina *Moodle* (gestionada des del Servei de recursos educatius de la URV) que possibilita una millor interacció entre professorat i estudiants, alhora que facilita la tasca docent i el seguiment per part d'aquells estudiants que no poden assistir a les classes presencials.

Destaca favorablement la progressiva incorporació de l'avaluació continuada, tot i que segons el professorat caldria, a nivell de centre, dissenyar unes pautes comunes de com s'hauria d'implantar.

La gran majoria dels estudiants i del professorat coincideixen en que la metodologia utilitzada és adequada.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Posteriorment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'accés tutorial.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació considera aquesta dimensió com adequada, per la fluida comunicació entre els professorat i els estudiants de la titulació tot i la manca d'un pla d'acció tutorial formal i específic en la que cada estudiant té assignat un professor tutor al llarg dels seus estudis. Malgrat que en un ensenyament de segon cicle, no sembli tan necessari disposar d'un pla tutorial enfocat a l'orientació acadèmica, l'avaluació constata la necessitat d'una millor orientació laboral.

Tant el professorat com els estudiants valoren positivament aquest apartat.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, l'orientació d'aquestes activitats al desenvolupament de competències acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació constata una àmplia i variada oferta d'activitats curriculars. No obstant, no hi ha cap mecanisme específic per planificar aquestes activitats per tal que serveixin per complementar els itineraris formatius.

La satisfacció és generalitzada entre el professorat i els estudiants.

Propostes de millora

Es proposen quatre principals línies de millora.

L'avaluació recomana dotar el nou títol de grau d'un pràcticum extern amb els objectius ben definits. Tot i en el cas d'estudiants que ja treballin, pot ser interessant oferir-los una experiència d'aprenentatge en l'entorn laboral i professional d'aquests estudis.

La segona línia recomana una major coordinació entre les assignatures perquè el seu progressiu aprenentatge no generi desequilibris en el grau d'atenció que l'estudiant ha de dedicar a totes i cada una de les matèries, amb independència dels mètodes docents usats.

La tercera línia és reforçar l'orientació laboral dels estudiants, ja sigui mitjançant la creació d'una figura orientadora amb un ampli coneixement de les possibilitats que ofereix l'entorn, o implicant el centre a participar en la gestió de la borsa de treball de la URV per tal d'indicar aquells trets diferenciadors dels seus graduats.

Finalment, hi ha una recomanació dirigida a planificar i coordinar d'una manera més efectiva la formació complementària i agrupar-la per àrees de coneixement implicades en la titulació i així reduir-ne la dispersió que hi ha actualment.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació constata un alt grau de satisfacció tant del professorat com dels estudiants pel que fa als resultats acadèmics i als mètodes d'avaluació seguits.

Els estudiants tenen la informació sobre els tipus d'exàmens a la guia docent i a la web abans de la matrícula.

Com ja s'ha indicat en l'apartat anterior, alguns professors han iniciat l'aplicació d'estratègies d'avaluació continua. Aquestes experiències són ben valorades en conjunt, però es creu necessari que la titulació estableixi unes directrius sobre com aplicar-la (tipologia de proves a utilitzar, distribució percentual del pes de les diferents proves, etc.).

Respecte dels resultats acadèmics, les taxes d'aprovat sobre presentats (taxa d'èxit) de la primera convocatòria es mantenen entre el 80 i el 84% des dels orígens de la titulació al curs 2001-2002 fins el darrer curs analitzat (2004-2005).

Si les taxes d'èxit són elevades, els resultats acadèmics referits al nombre d'aprovat sobre matriculats també són molt satisfactoris, sobretot tenint en compte que els estudiants majoritàriament compaginen una feina amb els estudis.

Taula 6. Resultats acadèmics de les assignatures obligatòries de Ciències del Treball a la URV. Curs 2004-2005

Taxa d'èxit en l'ensenyament	
1a convocatòria	84%
2a convocatòria	73%
Taxa de rendiment acadèmic	
2n cicle	79%
Mitjana d'estudiants titulats (2001-2004)	28
Font: Centre avaluat	

Pel que fa a la durada mitjana dels estudis, aquesta ha anat pujant. Si al curs 2002-2003 era de 2 anys, en el curs 2004-2005 la mitjana se situava en 2,6 anys per fer una carrera que teòricament és de 2 anys.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals i personals

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte les estratègies d'avaluació dels resultats professionals, els resultats d'inserció laboral obtinguts, així com les estratègies seguides per avaluar els resultats personals dels estudiants.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació externa constata que la titulació no disposa d'estratègies d'avaluació per comprovar els resultats professionals o personals dels graduats, més enllà d'uns qüestionaris (realitzats específicament per a aquesta avaluació) dirigits als graduats de l'ensenyament.

Aquesta enquesta, encara que l'avaluació la valora positivament, considera que no és una estratègia adequada per a l'avaluació dels resultats personals tant pel baix nivell de resposta que se'n desprèn (16 graduats) com per la manca de continuïtat en l'obtenció de les dades.

L'avaluació posa de manifest la necessitat de comptar amb més informació sobre l'activitat dels graduats, sobretot fent un seguiment específic al col·lectiu de les graduades, ja que són les que presenten majors problemes d'inserció.

Propostes de millora

Les accions per millorar els resultats acadèmics, sobretot pel que fa a la duració dels estudis, són de gran abast i afecten la manera global d'organitzar l'ensenyament.

Es recomana la creació d'un pla d'avaluació dels resultats personals, ja sigui amb el seguiment de l'adquisició de competències transversals en les diferents assignatures o a través d'enquestes als graduats en les que es valori la consecució d'aquestes competències al llarg dels seus estudis.

Paral·lelament, caldria que els responsables de la titulació encetessin una reflexió, ja que els graduats manifesten un elevat grau de satisfacció per la formació rebuda que no es trasllada a una millora de la seva situació laboral.

Es recomana potenciar la borsa de treball com a instrument que faciliti la inserció i el seguiment de les persones que han obtingut una feina gràcies a aquest servei.